

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

II.510.177.2019II.510.177.2019.MH

**Pan
Andrzej Duda
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej**

W dniu 16 maja 2019 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Sejm następnie zaaprobował znaczną większość poprawek zaproponowanych przez Senat.

Pragnę zwrócić się do Pana Prezydenta o odmowę podpisania tej ustawy. Przemawiają za tym zarówno argumenty natury proceduralnej (ustawa została przyjęta w nieprawidłowym trybie), jak i materialnej (jest ona sprzeczna z prawem międzynarodowym i zawiera rozwiązania naruszające prawa obywatelskie).

Po pierwsze wskazać należy, że ustawa z dnia 16 maja o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw jest ustawą zmieniającą kodeks. Tymczasem, z naruszeniem prawa, projekt był w Sejmie procedowany jak ustawa zwykła.

Do ustawy zmieniającej kodeks stosowane są zaś szczególne zasady wynikające z rodz. 4 Regulaminu Sejmu RP¹. Szczególną uwagę należy zwrócić na art. 89 ust. 1 tegoż regulaminu, który stanowi, iż pierwsze czytanie projektu zmian kodeksu może się odbyć nie wcześniej niż czternastego dnia od doręczenia posłom druku projektu.

¹ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: M.P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.)

W przypadku ustawy z dnia 16 maja 2019 r., jej projekt został skierowany do Sejmu w dniu 14 maja 2019 r., zaś pierwsze czytanie odbyło się już w dniu 15 maja 2019 r. Oczywistym jest zatem, że wymagany termin nie został zachowany.

Przepisy Regulaminu Sejmu znajdują swoje oparcie w Konstytucji RP. Naruszenie wskazanego w regulaminie trybu procedowania z ustawą stanowić będzie zatem w konsekwencji naruszenie art. 112 Konstytucji, który przewiduje obowiązywanie tegoż regulaminu. Stwierdzić bowiem należy, że gdyby naruszenie Regulaminu nie stanowiło deliktu konstytucyjnego, jego umocowanie na poziomie ustawy zasadniczej byłoby bezprzedmiotowe.

Analogiczne stanowisko zajęli liczni znamienici przedstawiciele doktryny prawa w Polsce, m. in. prof. Mirosław Wyrzykowski², prof. Andrzej Sakowicz³, prof. Teresa Gardocka⁴, czy eksperci Krakowskiego Instytutu Prawa Karnego⁵.

Podobne zastrzeżenia można mieć wobec wielu z poprawek zgłoszonych przez Senat. Dotyczyły one bowiem materii, która nie była przedmiotem ustawy uchwalonej przez Sejm, a zatem doszło do przekroczenia zakresu przedłożenia⁶. Dotyczy to m.in. dodanych przez Senat art. 12a-12c, które wprowadzają zastosowanie nowych rozwiązań prawnokarnych do czynów popełnionych przed wejściem w życie ustawy, co nie było przedmiotem procedowania w Sejmie.

Przechodząc do elementów merytorycznych wskazanej ustawy podkreślić należy, że zawiera ona zmiany charakteryzujące się nadmierną represyjnością, punitywnością oraz ograniczające swobodę uznania sędziowskiego. Część z zaproponowanych zmian jest

² M. Wyrzykowski, *Prawo z nieprawego łóża – uwagi na temat procedury zmiany Kodeksu karnego oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa, 23 maja 2019 r.

³ A. Sakowicz, *Stanowisko dla Rzecznika Praw Obywatelskich w związku z uchwalaniem przez Sejm RP ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, Białystok, 21 maja 2019 r.,

⁴ T. Gardocka, *Opinia dotycząca ustawy zmieniającej kodeks karny i niektóre inne ustawy, uchwalonej przez Sejm dnia 16 maja 2019 roku i skierowanej do Senatu, sporządzona dnia 22 maja 2019 roku na prośbę Rzecznika Praw Obywatelskich*, publ.

<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Opinia%20dr%20hab.%20Teresy%20Gardockiej%20ws%20zmian%20w%20prawie%20karnym%20C%202022%20maja%202019.pdf>.

⁵ A. Barczak-Oplustil, W. Górowski, M. Iwański, M. Małecki, W. Zontek, S. Tarapata, W. Wróbel, J. Duda, *Opinia w sprawie uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na 81. posiedzeniu w dniu 16 maja 2019 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, Kraków, 20 maja 2019 r.

⁶ Tak też: A. Barczak-Oplustil, W. Górowski, M. Małecki, W. Zontek, S. Tarapata, W. Wróbel, M. Iwański, *Opinia do uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na 81. posiedzeniu w dniu 16 maja 2019 r.*, Kraków, 9 czerwca 2019 r.

wprost sprzeczna z wiążącym Polskę prawem międzynarodowym. Szczegółowe uwagi krytyczne, które przedstawiłem w opiniach z dnia 14 lutego⁷ i 19 kwietnia⁸ br., a także stanowisku przedstawionym Senatowi RP w dniu 20 maja 2019 r.⁹ zachowują, niestety, aktualność.

Konkluzje te są potwierdzone licznymi opiniami autorytetów z zakresu prawa karnego, którzy zgodnie wskazują na swoje zastrzeżenia i wątpliwości dotyczące przyjętej ustawy. Ich opinie zostały zebrane na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich i można się z nimi zapoznać pod adresem <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/zmiany-w-prawie-karnym-2019-opinie-ekspertow-i-RPO>.

Z uwagi na powyższe zastrzeżenia, apeluję do Pana Prezydenta aby, pomny przyrzeczenia złożonego przy objęciu urzędu, skorzystał Pan z kompetencji określonej w art. 122 ust. 5 Konstytucji RP i odmówił podpisania ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.

⁷ Pismo do Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lutego 2019 r., sygn. II.510.177.2019
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20%20ws.%20propozycji%20zmian%20w%20Kodeksie%20karnym.pdf>.

⁸ Pismo do Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2019 r., sygn. II.510.177.2019
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Ponowne%20WG%20w%20sprawie%20zmian%20w%20KK%2C%2019%20kwietnia%202019.pdf>.

⁹ Pismo z dnia 20 maja 2019, sygn. II.510.177.2019
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Opinia%20RPO%20dla%20Senatu%20ws%20zmian%20w%20prawie%20karnym%2C%2020%20maja%202019.pdf>.